
4.2017 Pääkirjoitus

Toimintalähtöinen oppiminen koulutuksen kehittäjänä

Katariina Raij

KT, johtaja Laurea-ammattikorkeakoulussa v. 1997–2015
katariina@raij.fi

Vesa Taatila

FT, rehtori-toimitusjohtaja
Turun ammattikorkeakoulu
vesa.taatila@turkuamk.fi

Suomalaisen koulutuksen kehittämistä ohjaa tällä hetkellä vahvasti lähestymistapa, joka pohjautuu toimintalähtöiseen oppimiseen. Toimintalähtöisyys on perinteisesti sisällytynyt ammatilliseen koulutukseen työssä oppimisena, mutta sen tutkimukseen perustuva laajempi kehittäminen lähti Suomessa liikkeelle ammattikorkeakoulujen perustamisen myötä. Kehitystä viitoittivat ammattikorkeakouluille annetut kolme tehtävää: pedagogiikka, aluekehittäminen sekä tutkimus- ja kehitystyö (Ammattikorkeakoululaki, 2003).

Kaikkien koulutusorganisaatioiden tekemän jatkuvan kehittämisen lisäksi osassa ammattikorkeakouluja on tehty myös omaa oppimisteoreettista tutkimustyötä, joissa yhteisenä tekijänä on nähty työelämäyhteistyön linkittäminen opetukseen. Esimerkkeinä ammattikorkeakoulupedagogiikan kehittämisestä tutkimukseen perustuen voidaan mainita Laurea ammattikorkeakoulussa tuotettu *Kehittämispohjaisen oppimisen toimintamalli (Learning by Developing = LbD)* (Raij, 2000, 2007, 2014) sekä Turun ammattikorkeakoulussa määritelty *Innovaatiopedagoginen malli* (Kairisto-Mertanen, Räsänen, Lehtonen, & Lappalainen, 2012, 67–86). Näitä ja muita vas-

taavia oppimismalleja yhdistää vahva pragmatistinen oppimisnäkemys (esim. Dewey, 1934, 1966), jossa toiminta (*action*) nähdään pragmatismissa jatkuvana vuorovaikutuksena yksilön ja ympäristön välillä. Vuorovaikutus mahdollistaa muutoksen uusina toimintatapoina, uuden tiedon tuottamisen ja sen testaamisen aidossa ympäristössä (vrt. Ardalan, 2008). Päämääränä on uuden osaamisen tuottaminen uusina toimintatapoina sekä toimintaympäristön uudistaminen ja kehittäminen. Tieto saa pragmatistisesti merkityksensä toiminnan myötä. (Taati-la & Raij, 2012.)

Toimintalähtöinen oppiminen on myös suunnannut monia kansallisia ja kansainvälisiä tutkimus- ja kehittämishankkeita, joissa yhteistyökumppaneina on ollut korkeakouluja, toisen asteen ammatillisia oppilaitoksia sekä peruskouluja omine työelämäkumppaneineen. Oppimistulokset ovat olleet lupaavia, kuten esim. laaja LbD:tä soveltava ja yrittäjyyskasvatusta kehittävä Young Entrepreneurship – Developing in Action (YEDAC) -projekti (2013–2015) osoitti (www.yedac.eu/). Tutkimus- ja kehittämishanke vahvisti toimintalähtöisen oppimisen haasteita, jotka kohdistuvat oppilaitoskulttuurin, oppimisympäristön, erilaisten toimintojen ja oppimistulosten uudistamiseen ja kehittämiseen (Raij, 2014). Tuloksia tukevat Penttilän (2016) julkaisemat havainnot innovaatiopedagogiikan soveltavuudesta oppimisen tuottamisen lisäksi koulutusorganisaatioiden strategiseen kehittämiseen.

Toimintalähtöisen oppimisen kehittämisen merkitys painottuu, kun nähdään ympärillä oleva maailma jatkuvasti muuttavana ja halutaan oppijoiden saavan valmiuksia kohdata alati muut-

tuvan työelämän haasteet. Koska suhde työhön, työtehtäviin ja työnjakoon ovat jatkuvassa rajussa muutoksessa, ei liene järkevää kohdentaa opetusta perinteisin tavoin, vaan ohjata opiskelijoita kehittämään ja syventämään omaa osaamista erilaisten haasteiden myötä.

Haasteisiin tarttumisesta ovat hyvänä esimerkkinä viimeisin peruskoulun opetussuunnitelmauudistus (Opetushallitus, 2014) sekä ammatillisen II asteen käynnissä oleva toimintamuutos (Opetusministeriö, 2017), jotka tähtäävät oppijakeskeisten toiminnallisten oppimisympäristöjen luomiseen.

Tässä Ammattikasvatuksen aikakauskirjan teemanumerossa 4/2017 paneudutaan neljän artikkelin kautta toimintalähtöisen oppimisen taustaan ja selvitetään, millaisia oppimistuloksia toimintalähtöisillä oppimismenetelmillä on ammatillisessa kasvatuksessa saatu aikaan. Vaikka kaikissa artikkeleissa esitellyt tutkimukset perustuvatkin kohtuullisiin pieniin aineistoihin, nousee niistä esille kiinnostavia samankaltaisuuksia. Kaikkein keskeisin ja jokaisessa artikkelissa jollain tavalla esiintuotu elementti on oppijoiden motivaatio. Artikkeleiden keskusteluja voisi yksinkertaistaen tulkita niin, että oppimisympäristöjen tarkoitus on estää motivaatiotason lasku ja mahdollisuuksien mukaan nostaa sitä. Jos tässä onnistutaan, oppiminen lähtökohtaisesti koetaan tehokkaaksi.

Laura-Maija Heron artikkelissa *Innovation tournament as a multidisciplinary activity system to promote the development of innovation competence* selvitetään, min-käläinen innovaatioturnaustoiminta parhaiten tukee innovaatiokompetenssien kehittymistä yritysten ja oppilaitosyhteis-

työn kontekstissa. Tekijä on koonnut tutkimusaineiston opettajien suunnittelukousten videoinneista kahden monialaisen ja moniasteisen innovaatioturnauspilotin yhteydessä. Aineiston analysoiminen on tehty teorialähtöisellä toimintasystemin analyysin menetelmällä. Lukijalle tarjotaan tuloksena turnauksen tavoitteena uudenlainen, markkinoille saakka suunniteltu tuote tai palvelu yritykselle, innovaatioprosessin ja uusien teknologioiden ymmärtäminen sekä tiimissä toimivien yksilöiden innovaatiokompetenssien todennettu kehittyminen prosessin aikana. Johtopäätöksenä kiteytyy luotu pedagogisen innovaatioturnauksen toimintasytemin malli, jota opettajat voivat käyttää ammatillisen ja korkeakoulutuksen konteksteissa.

Annukka Tapanin ja Merja Sinkkosen artikkeli *Uudenlainen YAMK-opettaja – sanansaattaja vai innovaatioevanke- lista* tarkastelee neljän aineistonäytteen pohjalta, mitä ovat työelämän ja opetusmaailman kohtaamisten esteet ja edistäjät. Aineisto on koottu kirjallisina teksteinä, joissa kohtaamisen mahdollistajia ja esteitä kuvaavat ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon (YAMK) opettajat, tekniikan alan yritykset, YAMK-opiskelijat ja YAMK-alummit. Kirjoittajat tuottavat näiden pohjalta ehdotuksen uudenaikaisesta YAMK-opettajuudesta. Johtopäätöksenä kirjoittajat toteavat, että uudenlainen YAMK-opettajuus on fasilitointia, kohtaamispaikkojen järjestämistä ja verkostoitumista. YAMK-opettaja on koulutuksensa ja koko organisaationsa dialoginen sanansaattaja, substanssi- ja verkosto-osaaja. Hän on innostaja ja kannustaja niin opiskelijoille, kollegoille kuin työelämäkumppaneillekin.

Meiju Keinänen ja Annika Oksasen artikkelissa *Students' perception of learning innovation competences in activity-based learning environment* esitellään esimerkiksi toimintälähtöisestä pedagogiikasta yliopistoyritysyhteistyössä ja tutkitaan, tukevatko tämän kaltaiset oppimismenetelmät innovaatiokompetenssien oppimista. Kyseessä on tapaustutkimus, jossa vastaajina ($n=77$) on erään ammattikorkeakoulun opiskelijoita eri insinööriopetusohjelmista ja eri vuosikursseilta kolmelta pakolliselta opintojaksolta (15 opintopistettä). Opintojaksoilla oppiminen perustui toimintälähtöisiin oppimismenetelmiin ja opintojaksot toteutettiin innovaatiopedagogiikan mukaisesti. Tutkimusaineiston muodostivat itsearviointikyselyn tulokset. Niihin perustuen opiskelijat arvioivat oppineensa innovaatiokompetensseja kyseisillä opintojaksoilla. Tutkimusaineiston analyysimenetelmänä käytetyn K-klusterianalyysin perusteella kirjoittajat tunnistivat kaksi oppijaryhmää: enemmän ja vähemmän innovaatiokompetensseja oppineet. Khiin neliö -testi puolestaan osoitti, että kaikki opiskelijat ovat kykeneviä oppimaan innovaatiokompetensseja ja *käytetty t-testi* osoitti, että opiskelijoiden motivaatio, oppimisen tärkeys, opintojakson ilmapiiri, alakohtainen tiedollinen oppiminen ja projektimuotoinen oppimismieltymys ovat yhteydessä näiden taitojen oppimiseen. Johtopäätöksenä kirjoittajat painottavat oppimisympäristöjen, opintojaksojen suunnittelun sekä turvallisen ja kannustavan ilmapiirin luomisen merkitystä opiskelijoiden motivaation vahvistamiseksi.

Tieteellisen arviointiprosessin läpikäyneiden artikkeleiden lisäksi teemanumerossa julkaistaan myös neljäs teksti, **Anne Huhtalan ja Marjo Vesalaisen** *Avaimia onnistuneeseen kieltenopettajien täy-*

dennyskoulutukseen. Siinä tarkastellaan kielenopettajien täydennyskoulutuksen onnistumiseen vaikuttavia tekijöitä kahdessa täydennyskoulutushankkeessa saatujen kokemusten perusteella. Artikkelin yhteenvedon on listattu kymmenen täydennyskoulutuksen onnistumiseen vaikuttavaa tekijää, jotka korostavat edellä esiteltyjen referoitujen artikkeleiden mukaisesti oppijoiden motivaatiota vahvistavia toimintamalleja.

Lähteet

-
- Ammattikorkeakoululaki*. (2003).
- Ardalan, K. (2008). The Philosophical foundation of the lecture-versus-case controversy. Its implications for course goals, objectives and contents. *International Journal of Social Economics*, 35(1/2), 15–34.
- Dewey, J. (1934). *Act as an experience*. New York, NY: Minton, Balch & Co.
- Dewey, J. (1966). *Lectures in the philosophy of education, 1899*. Chicago, IL: Random House.
- Kairisto-Mertanen, L., Räsänen, M., Lehtonen, J., & Lappalainen, H. (2012). Innovation pedagogy – learning through active multidisciplinary methods. *REDU. Revista De Docencia Universitaria*, 10(1), 67–86.
- Opetushallitus. (2014). *Perusopetuksen opetus-suunnitelman perusteet 2014*. Helsinki: Opetushallitus. Luettu osoitteesta http://www.oph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetusuunnitelman_perusteet_2014.pdf
- Opetusministeriö. (2017). *Ammatillisen koulutuksen reformi*. Luettu osoitteesta <http://minedu.fi/amisreformi>
- Penttilä, T. (2016). Developing educational organizations with innovation pedagogy. *IJAEDU- International E-Journal of Advances in Education*, 2(5), 259–267.
- Raij, K. (2000). *Toward A Profession. Clinical learning in a hospital environment described by student nurses*. Helsinki University: Department of Education, Research Report 166.
- Raij, K. (2007). *Learning by Developing*. Laurea Publication 2007.
- Raij, K. (2014). Learning by Developing in higher education. In K. Raij (Ed.) *Learning by Developing Action model*. Espoo: Grano Oy.
- Taatala, V., & Raij, K. (2012). Philosophical review of pragmatism as a basis for learning by developing pedagogy. *Educational Philosophy and Theory*, 44(8), 831–844.
- YEDAC project* (2013–2015). Luettu osoitteesta www.yedac.eu/

